

מדינת ישראל משרד החקלאות ופיתוח הכפר

הרשות לתכנון ופיתוח החקלאות ההתיישבות והכפר

ו' ניסן תש"ע
21 מרץ 2010

נוהל לבחינת תכניות למתקנים פוטו-וולטאים ותחנות כח סולריות על ידי משרד החקלאות ופיתוח הכפר

כללי בחינה של תכניות למתקנים סולריים:

1. באופן כללי:

- **איכות הקרקע החקלאית**
השוואת איכויות הקרקע בשטחים המוצעים לשינויי ייעוד חיונית לתהליך הבחינה. פירוט בהמשך.
- **חוק ההתיישבות**
משרד החקלאות ופיתוח הכפר מגבש בימים אלה את המדיניות שתינקט בנושא חוק ההתיישבות החקלאית (סייגים לשימוש בקרקע חקלאית ובמים), תשכ"ז 1967 (להלן: "החוק"), לגבי הקמת מתקנים פוטו וולטאים ותחנות כח סולאריות על קרקעות המוחזקות בידי אגודות חקלאיות. מובהר בזאת שבקשה לבחינת תכנית תוגש על ידי המחזיק בזכויות בקרקע.
- **יוזמות אזוריות**
המשרד רואה עדיפות ליוזמות אזוריות ובפרט לאלו שאינן עושות שימוש בקרקע חקלאית מעובדת, ויבקש לעודד אותן על פני אחרות.
- **צירוף מספר ישובים**
יוזמה המצרפת מספר משבצות ישובים במתחם אחד מועדפת אף היא, תוך שהיא מאפשרת פיזור הפגיעה במשבצת החקלאית בין מספר אגודות ישובים, וזאת מבלי לגרוע חלק מהותי מהקרקע ממשבצת ישוב יחיד.
- **שימוש חקלאי**
המיזמים הסולריים צריכים להיות אלמנטים המשלימים את הפעילות החקלאית ואינם מהווים תחליף לה. לכן יידרש מגיש תכנית להציג את הפעילות החקלאית של האגודה – תחומי וענפי החקלאות, עיבוד עצמי, איכות והיקף אמצעי היצור או מגבלות ייצור.
- **הקצאת מים**
לצורך המיזמים הסולריים יש לפעול להקצאת מים לתעשייה, שאינם על חשבון מכסת המים לצרכי החקלאות. לא יוקצו מים בסיווג חקלאות למיזמים סולריים.
- **השבת קרקע**
  1. כאשר שטח התכנית קטן מ-125 דונם, לא תידרש השבת קרקע זמנית כלל.
  2. כאשר שטח התכנית עולה על 125 דונם או על הנדרש להספק של 5 MW, וכאשר האגודה מחזיקה בשטח זמני עודף ומעבר למשבצת, תידרש השבת קרקע בהתחשב בשטח המשנה יעוד מהדונם הראשון.
  3. השטחים הזמניים המוצעים להשבה ייבחנו על רקע המפה המוגשת הכוללת סימון משבצת הקבע, סימון שטח המיזם הסולרי וסימון השטח המיועד להשבה. הסימון

מדינת ישראל משרד החקלאות ופיתוח הכפר

הרשות לתכנון ופיתוח החקלאות ההתיישבות והכפר

- יכלול התייחסות לרציפות, נגישות, תשתיות, וכד'; וזאת על מנת שהשטחים המוצעים להשבה יהיו ראויים לשמש להשלמת משבצות הישובים החסרות בסביבה.
4. ההשבה תבצע עם קבלת היתר הבנייה ובגמר העונה החקלאית, שבמועדה התקבל ההיתר.
5. יחס שטח הקרקע המיועדת להשבה לשטח קרקע עליו יוקם המיזם יהיה של 1:2.

2. תכנית בשטח שאינו עולה על 250 דונם:

בנוסף לאמור לעיל בסעי' 1:

- על הישוב/האגודה להציג את השיקולים שהביאו לגודל המבוקש.
- יש להציג בחינת ההשתלבות במערכת אזורית ו/או תרומה לאזור.

3. תכנית ששטחה נע בין 250 דונם ועד 750 דונם:

בנוסף לאמור לעיל בסעי' 1:

- על הישוב/האגודה להציג את השיקולים שהביאו לגודל המבוקש.
- יש להציג בחינת ההשתלבות במערכת אזורית ו/או תרומה לאזור. יש לצרף חוות דעת של המועצה האזורית ונתונים מצטברים על הפעילות להקמת מיזמים סולריים באזור.
- יש להציג התייחסות למגבלות תכנוניות וחלופות לפיזור במספר ישובים.
- יש להציג את תמונת הפעילות לצרכי תעסוקה ופרנסה הקיימת בישוב, מעבר לחקלאות.
- סיווג הישוב כישוב חקלאי יבחן לאור הפעילות החקלאית, מספר החקלאים הפעילים ואמצעי הייצור הנותרים באגודה לאחר שינוי הסיווג.
- ישוב הנמצא בתת אכלוס יידרש להציג תוכנית קליטה ולנמק את הצורך במיזמים סולאריים.

4. תכנית ששטחה עולה על 750 ד':

- התמ"א שבהכנה מתייחסת לתחנות ששטחן עד 750 ד'. כל יוזמה בגודל העולה על 750 ד' נדרשת לשינוי תמ"א ייחודי עבורה. יוזמות נוספות לטרמו-סולרי יקודמו בתמ"א ולא בתכנית בסמכות מחוזית.
- אתרים לתחנות כח טרמו-סולריות יקודמו קודם כל באתרים שכבר אושרו מיקדמית שהם באשלים, צמת הנגב, דימונה ותמנע. יש למצות את השטחים הללו, להפיק את המסקנות וההמלצות בהתאם ורק לאחר מכן לפעול לאיתור שטחים נוספים פוטנציאליים למיזמים גדולים, והעדפת מיקומים שלא על קרקע חקלאית. על אף הנאמר כאן, בחינת תכנית תעשה לפי הנאמר בסעיפים 1 ו-3 לעיל.

מדינת ישראל משרד החקלאות ופיתוח הכפר

הרשות לתכנון ופיתוח החקלאות ההתיישבות והכפר

חומר רקע לצורך בחינת התכנית:

1. פניית הישוב

הבקשה לבחינת תכנית תוגש על ידי הישוב המחזיק בקרקע.

2. מודל לניתוח איכויות קרקע המיועדים לשדות סולאריים

להלן הפרמטרים הבאים לשם השוואת איכויות הקרקע בשטחים המוצעים לשינוי ייעוד. לכל אחד מן הפרמטרים יינתן ערך (משקל) ניתוח זה ייעשה באמצעות הממ"ג. למעט מפות הקרקע, יתבססו מקורות המידע על נתונים שיסופקו ע"י המחוז ואו אנשי שירות השדה ובעיקר על בסיס המידע אשר יסופק ע"י היזמים ו/או הישוב בו מבוקש הפרויקט.

להלן רשימת הפרמטרים:

1. שימוש נוכחי: מטעים/ גידולי שדה/ בור/ אחר
2. הכשרה/השקעה בקרקע:
3. ניקוז: עילי/ תת קרקעי/ מיוחד (אנכי/אופקי)
4. תשתיות: דרכים/ מעבירי מים
5. הערכת המשק (מרכז הגידול).
6. הערכת מדריכי הגידול.
7. מפת קרקעות (קנ"מ 20,000:1):
8. ערכיות נתונה 1-4/ מצרף של קבוצות קרקע.
9. מפת קרקעות (קנ"מ 5,000:1): יבחרו 4 קבוצות של טיפוס קרקע.
9. סיכוני סחיפה ודלדול: על בסיס שיפוע, תצ"א וכד'.
10. חוות דעת מומחה: על בסיס פענוח תצ"א.

3. מיפוי

- מפת משבצת ושטחים זמניים בקנ"מ 5,000:1 עליה יסומנו שטחים מיועדים להשבה בהיקף כפול משטח התכנית המוצעת. (מפה טופוגרפית ואורטופוטו)
- סימון השטחים לפי סוג החוזה עם ממ"י - חוזה משבצת, שטחים בחוזה זמני, שטחים בחוזה אחר.
- סימון שטחים מעובדים וסוגי גידולים ככל שניתן.

4. מידע על הישוב

- נתונים על הישוב, אוכלוסייה, התפלגות גילאים, יחידות דיור, נתונים כללים.

5. חקלאות

- כללי: פירוט גידולים, סוג, גודל השטח, היקף התוצרת, מועסקים בענפים.
- מים: ריכוז נתונים מרשות המים לגבי מידת שימוש במים בחמש השנים האחרונות ע"י סוגי המים, והצגת כמויות המים הנדרשות לפרוייקט ומאיזה מקור הן מגיעות.

מדינת ישראל משרד החקלאות ופיתוח הכפר

הרשות לתכנון ופיתוח החקלאות ההתיישבות והכפר

- נוף חקלאי וערכיות קרקע חקלאית: יש לתאר את העיבוד והנוף החקלאי בשטח התכנית וסביבתה (אופי העיבוד, אינטנסיביות, המצאות מבנים חקלאיים, תרומת השטח החקלאי לדמות נוף האזור וכו'). יש לצרף צילומים על פי צורך.
- פגיעה בשטחים חקלאיים: יש לתאר את ההשפעות הצפויות על השטחים החקלאיים בתחום התכנית ובסביבתה. יש לפרט את האמצעים האפשריים והמתוכננים לשמירתם ולצמצום הפגיעה בהם.

6. פירוט פעילויות ושטחי תעסוקה ביישוב

- מפת הקצאה לצרכי תעסוקה עם חישוב שטחים.
- פירוט הפעילויות, מס' מועסקים, שיעור המועסקים מהיישוב וכד'.

7. ניקוז ושימור קרקע

- נחלים וניקוז: יש לנתח ולתאר את אגן ההיקוות שבתחומו נמצאת התכנית - ואדיות, נחלים, פשטי הצפה, מעיינות, בריכות חורף וכו'". יש לתאר במלל ולהציג את הנתונים לגבי המשטר ההידרולוגי של הנחלים הסמוכים, זרימות בסיס באם ישנן, ספיקות שיא וכו'".
- ניקוז והידרולוגיה: יש לנתח את השינויים שיגרמו במערכת הניקוז הטבעית ובמערכת ההידרולוגית בתחום התכנית ובתחום הנתון להשפעתה. מה ההשפעה של כיסוי השטח בלוחות חלקים ומשופעים בשיעור של לפחות 20-30% מה קורה לנגר, בהתאם לסוג הקרקע. מה כיסוי / תכסית פני הקרקע בשטחים המיועדים למתקנים פוטוולטאים לבד מלוחות ומבנים.
- חוות דעת רשות הניקוז: יש להגיש כחלק ממסמכי התכנית.

8. מידע משלים

- השקעות שבוצעו בשטח ב-10 השנים האחרונות - הכשרה, ציפוי חול, רשת מים, נטיעות ועוד.
- תמיכות שהתקבלו לני"ל ע"י גורם ציבורי ממשלתי.

נוהל הבדיקה:

1. הגשת תכנית לבדיקה במחוז, סדרי הדיון והמלצת המשרד

- תכנית לשינוי יעוד להקמת מתקן סולרי מכל סוג וגודל, תוגש למחוז משרד החקלאות הרלוונטי באמצעות הישוב.
- מנהל המחוז ימנה צוות בחינה מחוזי שיבחן את החומרים המוגשים ויכין את חוות דעתו ויגישה למנהל המחוז. הצוות יכלול את נציג/מ"מ נציג השר בועדה המחוזית הרלוונטית. מגיש תכנית שלא קיבלה את המלצת המחוז יוכל לדרוש דיון נוסף ברשות לתכנון.
- בתכניות בהיקף העולה על 250 דונם יתקיים דיון נוסף ברשות לתכנון לשם קביעת עמדת המשרד ביחס לתכנית המוצעת. דיון זה יתקיים בהשתתפות מנהל המחוז/סגן מנהל

מדינת ישראל משרד החקלאות ופיתוח הכפר

הרשות לתכנון ופיתוח החקלאות ההתיישבות והכפר

המחוז ומרכז וועדת הבחינה המחוזית. בדיון ישתתף הנציג הפעיל בוועדה המחוזית הרלוונטית.

- המחוז ינהל קובץ מידע על התכניות המוגשות שיפורט לפי: שם הפרוייקט, החברה הזימית, שם היישוב, שם המועצה האזורית, תאור הפרוייקט, ייעוד קיים וייעוד מוצע, היקף השטח המבוקש, פירוט אישורים מגורמים אחרים, סטטוס התאום מול משרד החקלאות – תאומים ותנאים, המלצה / חו"ד משרד החקלאות, וכו'.

2. בדיקת הוראות תכנית

הוראות התכנית יכללו סעיפים שנוסחם יתואם עם המשרד כולל למשל:

- נחלים וניקוז;
- אפשרות לשימוש חקלאי בקרקע עד לביצוע ובמקביל לשימוש אחר;
- השבת קרקע ליעוד חקלאי בתום השימוש;
- חיבור מים נפרד לצרכי תפעול האתר;
- חוות דעת סביבתית – התייחסות משרד החקלאות בשטח חקלאי;
- אמצעים למזעור השפעה על תחום התכנית ועל שטחים חקלאיים סמוכים;
- סעיף סטיחה ניכרת לגבי שימוש חורג.

חומרי ההגשה:

1. מכתב פניה חתום מבעל הזכויות בקרקע לשם הצגת הבקשה.
2. הגשת מפה 1:5,000 ואורטופוטו עם סימון כל השטחים המוחזרים למבקש חתום ע"י ממ"י.
3. קובץ דיגיטלי בפורמט shp, dwg עם סימון החלקות והשימושים.
4. סימון השטחים לפי סוג החוזה עם ממ"י - חוזה משבצת, שטחים בחוזה זמני, שטחים בחוזה אחר.
5. סימון קרקעות מעובדות ושאינן מעובדות.
6. גידולים אפשריים (גם על רקע כמויות וסוגי המים הזמינים).
7. מיפוי הקרקעות לפי איכותן – בהסתמך על חוות דעת לנושא קרקע.
8. חוות דעת ממדריך שרות שדה.
9. הצגת חלופות – דרוג לפי איכות ופוטנציאל הקרקע לחקלאות.

צור קשר:

- ליצירת קשר עם מחוז הנגב יש לפנות למזכירות מחוז הנגב – 08-9920999.
- ליצירת קשר עם מחוז המרכז יש לפנות למזכירות מחוז המרכז – 04-6303401.
- ליצירת קשר עם מחוז הצפון יש לפנות למזכירות מחוז הצפון – 04-6816105.
- ליצירת קשר עם מחוז העמקים יש לפנות למזכירות מחוז העמקים – 04-6489101.
- ליצירת קשר עם מחוז השפלה וההר יש לפנות למזכירות מחוז השפלה וההר – 03-9681444.